

Goran Zlodi
Filozofski fakultet u Zagrebu
I. Lučića 3, Zagreb, Hrvatska

DOKUMENTACIJA KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH POSTUPAKA U MUZEJSKOM OKRUŽJU

Uvod

Cilj ovog izlaganja je prikazati teorijski i zakonski okvir u koji je smještena dokumentacija konzervatorsko-restauratorskih postupaka u muzejskom okruženju te na praktičnoj razini, neka programska rješenja koja se na različitim razinama bave ovom vrstom muzejske dokumentacije. U muzejskom okruženju u Republici Hrvatskoj najčešće se za dokumentiranje muzejskih predmeta rabi program M++, a za dokumentiranje konzervatorsko-restauratorskih postupaka program S++. Stoga će se ovo izlaganje baviti mogućnostima i ograničenjima navedenih programa te potrebama razvoja specifične programske podrške za dokumentaciju konzervatorsko-restauratorskih postupaka.

Muzejska dokumentacija

Prema Ivi Maroeviću, muzejsku dokumentaciju možemo podijeliti, gledano prema **sadržaju** i **funkciji**, na primarnu, sekundarnu i tercijarnu dokumentaciju.¹ **Primarna dokumentacija** prikuplja se i izrađuje u neposrednom dodiru s predmetom, a kao dokumentacijska *građa o predmetu ili cjelini* nastaje prilikom provođenja funkcija istraživanja, zaštite i komuniciranja predmeta baštine. Može se bilježiti na raznim medijima, a najčešće su to papir i pisani tekst. U skupinu primarne dokumentacije Maroević uvrštava i vizualnu dokumentaciju te nagovještava integracijsku ulogu informacijske tehnologije u procesima dokumentiranja: “Tu su nadalje crteži svih vrsta, od prostoručne skice do preciznog fotogrametrijskog snimka, fotografija od obične do specijalne, sa specifičnostima fotografskog negativa ili dijapozitiva [...], a kompjutorska tehnologija sa svim svojim oblicima, postupno zamjenjuje mnoge ranije tradicionalne materijale i oblike dokumentiranja povezujući razne grupe dokumentacije u integriranu cjelinu.”² Zbog razlika pri sređivanju i organizaciji različitih vrsta dokumentacijske građe, isti podaci mogu biti sređeni po mogućim podskupinama dokumentacije, stoga se u okvir ove grupe mogu svrstati i dokumentacijske zbirke poput planoteke, fototeke, hemeroteke, zbirke uzoraka, fonoteke, filmoteke, videoteke ili dijateke.³ Prema istom viđenju **sekundarna dokumentacija** obuhvaća prijenos primarne dokumentacije u druge medije (mikrofilm, magnetne vrpce, diskete), a **tercijarnu dokumentaciju** čine pregledi, kartoteke, katalozi, indeksi i drugi oblici pregleda nad dokumentacijom.⁴

Kako računalna tehnologija briše granice između primarne i sekundarne dokumentacije te medija kao fizičkih nositelja, sve nam je važnija sljedeća podjela dokumentacije prema Ivi Maroeviću, a koja u prvi plan ističe *sadržaj* dokumentacije: “Dokumentacija u muzejima i galerijama svodi se na dvije kategorije dokumentacije. Jednom

se dokumentira muzejski zbirni fond, predmeti koji se u muzeju sabiru, izučavaju i štite, a drugom se dokumentira djelatnost muzeja kao kulturne institucije.”⁵ Prva kategorija dokumentacije, ona **stručno-znanstvena**, temelji se na opisu, vrednovanju, istraživanju i komparativnom proučavanju muzejskog zbirnog fonda, a usporedna joj je dokumentacija koja se odnosi na dokumentiranje stanja pojedinog predmeta i konzervatorskih zahvata na predmetima te se može nazvati **konzervatorskom dokumentacijom**.⁶ Druga kategorija dokumentacije, **muzeološka u užem smislu**, dokumentira djelatnost muzeja, a odnosi se na izložbe, publikacije, komunikacije, odnose s javnošću, marketing, administraciju i sve druge oblike specifične muzejske djelatnosti kojima se muzejski zbirni fondovi integriraju u društvo.⁷ Razlog što je konzervatorska dokumentacija svrstana u prvu kategoriju dokumentacije (stručno-znanstvenu), a ne u drugu kategoriju koja bi dokumentirala konzervatorsku djelatnost kao još jednu od djelatnosti muzeja, možemo potražiti u velikom utjecaju konzervatorskih i restauratorskih zahvata na muzejski predmet kao nedjeljivu cjelinu njegovih sastavnica: materijala, oblika i značenja.⁸

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi

*Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi*⁹ iz 2002. godine (dalje u tekstu Pravilnik) ostaje pri podjeli dokumentacije na primarnu, sekundarnu i tercijarnu, ali prema ponešto izmijenjenim načelima. Primarna muzejska dokumentacija “obuhvaća prvu i najveću skupinu podataka o muzejskoj građi”, a “dobiveni podaci rezultat su evidentiranja, analize i stručne obrade predmeta”.¹⁰ Sekundarna muzejska dokumentacija obuhvaća popratne i dopunske fondove muzejske djelatnosti, a fondovi sekundarne muzejske dokumentacije (koje bi bolje bilo nazivati zbirkama), mogu biti organizirani prema medijima prikazivanja i prema sadržaju.

Primarna dokumentacija i podaci o stanju predmeta

Prema Pravilniku u obrascu za Inventarnu knjigu – koja je temeljni dokument muzejske dokumentacije – podaci vezani uz stanje predmeta bilježe se samo u podatkovnoj kategoriji pod brojem 8. Stanje. Unutar obrasca za Inventarnu knjigu nije posebno predviđeno bilježenje podataka o konzervatorsko-restauratorskim postupcima pa se često za tu namjenu koristi poljem 25. Napomena.

Obrazac za Katalog muzejskih predmeta pruža podatkovnu kategoriju pod brojem 20. Stanje predmeta (fizičko stanje predmeta s naznakama vremena i mjesta mogućih oštećenja) u okviru skupine podataka za Opis. Nadalje, u okviru Kataloga muzejskih predmeta postoji i Skupina podataka o popratnim dokumentacijskim fondovima koja obuhvaća sljedeće kategorije podataka:

29. fototeka
30. dijateka
31. videoteka
32. planoteka
33. crtež
34. fonoteka
35. dokumentacija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima
36. dokumentacija o izložbama.

Podatkovna kategorija 35. Dokumentacija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima upućuje na izradu reference prema Sekundarnoj muzejskoj dokumentaciji što korespondira i s mogućom implementacijom baze podataka prema relacijskome modelu.

Međunarodne smjernice za podatke o muzejskom predmetu: CIDOC-ove podatkovne kategorije¹¹ donose 22 skupine podataka za opis muzejskog predmeta. Jedna od skupina su i podaci o stanju predmeta, a tu je skupinu podataka moguće ponovljivo bilježiti kako bi se mogla očuvati i objediniti povijest stanja predmeta. Skupina sadržava sljedeće podatkovne kategorije: stanje, sažetak stanja i datum.

Integrirani muzejski informacijski sustav M++ usklađen je s Pravilnikom i CIDOC-ovim Smjenicama i stoga podržava dokumentiranje stanja predmeta i povezivanja sa sekundarnom dokumentacijom, odnosno evidencijom o konzervatorsko-restauratorskim postupcima koja se računalno obrađuje u programskom modulu S++.

Sekundarna dokumentacija i evidencija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima

Sekundarna muzejska dokumentacija obuhvaća različite oblike dokumentacijske građe koja dokumentira predmete iz muzejskog fundusa (putem raznolikih dokumentacijskih oblika koji ponajbolje dokumentacijski reprezentiraju pojedine vrste i aspekte muzejskog predmeta), ali i cjelokupnu djelatnost muzeja (izložbenu, stručno-znanstvenu, pedagošku, pa tako i konzervatorsko-restauratorsku djelatnost). Dominantna građa unutar sekundarnih dokumentacijskih fondova je audiovizualna dokumentacijska građa, koja danas sve više nastaje u digitalnom obliku.

Dokumentacija o konzervatorsko-restauratorskom postupku obuhvaća fotografije i druge vizualne dokumente predmeta prije, tijekom i poslije provedenog zahvata i pisana izvješća o provedenim postupcima. U evidenciju o konzervatorsko-restauratorskim postupcima upisuju se podaci koji identificiraju jedinicu fonda, koji je sastavni dio Pravilnika, a sadržava sljedeće kategorije podataka.

1. Podaci o ustanovi
(naziv ustanove, ulica i broj, mjesto, kodna oznaka ustanove)
2. Inventarna oznaka/godina
3. Naziv i naslov predmeta restauriranja s inventarnom oznakom
4. Opis postupka i upotrijebljenih materijala
5. Opis stanja prije i poslije konzervatorsko-restauratorskog zahvata
6. Podaci o osobi i ustanovi koja je provela konzervatorsko-restauratorski zahvat
7. Vrijeme izvođenja zahvata
8. Osoba odgovorna za unos podataka

Microsoft Access

Prethodni zapis Baza podataka Simboli Povećalo Sažetak Kopiranje zapisa Uvećana slika Alati Osveži podatke Type a question for help

Odabir zapisa s inv. oznakom Inv. oznaka: **restauracija lepeze (R-960) (2009)** 28 / 29

Konservatorsko-restauratorski postupci

Inventarna oznaka: **R-960** Godina: **2010** Podbrika:

Prijašnja inv. oznaka:

Naslov postupka: **restauracija lepeze**

Predmet postupka Preuzimanje / uređivanje

Lepeza datira iz polovice 18. stoljeća, a potječe iz Francuske. Kriolo lepeze izrađeno je od svile boje bjelokosti oslikano tehnikom gvaša. U sredini je apliciran medalion s pastoralnom scenom, okružen uskim svilenim trakama

Konz/Rest... 1 / 2

fotografi **Krnoul, Melita**

konzervator-rest **Krnoul, Melita**

autor

Opis stanja prije konzervatorsko-restauratorskog zahvata:

Kriolo lepeze je u dijelovima. Svila je isušena i popucala. Nedostaje maleni trokut svile na samom oorniem rubu. Vidljiva su naimanie dva zahvata

Opis stanja poslije konzervatorsko-restauratorskog zahvata:

Lepeze je vraćen oblik i stabilnost kako bi mogla biti izložena u okomitom noložaju u nradaiučni kutii

Podaci o osobi i ustanovi koja je provela konzervatorsko-restauratorski zahvat:

Melita Krnoul restaurator za tekstil, Gradski muzej Varaždin, Radionica za restauraciju tekstila

Datum realizacije od: **09.05.2006.** do: **20.04.2009.**

Mjesto održavanja akcije: **GMV Odjel za restauraciju tekstila**

Napomena:

Stalni smještaj: **Ustanova za kulturne djelatnosti** Odg. osoba: **Krnoul, Melita**

Datum upisa: **03.05.2009.**

Veze Zaključano

Datoteke Dok. fondovi M. predmeti Ostala građa Lokaliteti WEB

Novi zapis

Pretraživanje

Ispis

postije restauracije

R-960_1.jpg

Prikaz slike: 1 / 3

Pridruži datoteku

Sadržajna obrada - teme Ključne riječi

Podaci o temi 1 / 0

Tema (opći pojar)

Odabir fonda

Izlaz

Slika 1. Primjer obrasca za evidenciju konzervatorsko-restauratorskog postupka u programu S++ iz Gradskog muzeja Varaždin – Odjel za restauraciju tekstila

Mali broj podatkovnih kategorija koje za dokumentaciju konzervatorsko-restauratorskih postupaka propisuje Pravilnik ostavlja mogućnost bilježenja podataka deskriptivne prirode. Programski modul S++ je razvojem usko vezan uz Pravilnik te nasljeđuje navedena ograničenja. Vezom s drugim dokumentacijskim fondovima (posebice s Fototekom) i mogućnošću dodavanja niza fotografija i drugih digitalnih datoteka (*Word, Excel*) vezanih uz pojedine dionice zahvata, samo se do neke mjere omogućuje sveobuhvatna evidencija konzervatorsko-restauratorskih postupaka.

Microsoft Access

Prethodni zapis Baza podataka Simboli Povećalo Sažetak Kopiranje zapisa Uvećana slika Alati Osveži podatke Type a question for help

Odabir zapisa s inv. oznakom Inv. oznaka Identifikator: restauracija ženskog šešira GMV KPO 1757 (R-964) (20) 11 / 29

Konzervatorsko-restauratorski postupci

Inventarna oznaka: R-964 Godina: 2007 Podzbirka: Konzervatorsko-r-
Prijajna inv. oznaka:
Naslov postupka: Restauracija ženskog šešira GMV KPO 2920
Predmet postupka: Preuzimanje / uređivanje
šešir ženski GMV KPO 2920
Konz/Rest... 1 / 2
autor fotografija: Krnoul, Melita
konzervator-rest: Krnoul, Melita
autor:
Opis stanja prije konzervatorsko-restauratorskog zahvata:
Šešir je prašnjav, jako iskrivljenog oblika. Svila je krhka i puna šmeđih alona. Vidljive su sive nakuone prašine. Rub svile na vaniskon naboru je
Opis postupka i upotrijebljenih materijala:
Napravljena je kemijska analiza vrste materijala i njihove reakcije na vodu, Ionilnu i neutralni detergent. Šešir je rastavljen zbon korodirane žice.
Opis stanja poslije konzervatorsko-restauratorskog zahvata:
Postupak je u tijeku
Podaci o osobi i ustanovi koja je provela konzervatorsko-restauratorski zahvat:
Melita Krnoul restaurator
Datum realizacije od: 07.04.2006. do:
Mjesto održavanja akcije: Gradski muzej Varaždin
Napomena:
Stalni smještaj: GMV kulturno-povijesni o Odg. osoba: Krnoul, Melita
Datum upisa: 05.11.2007.

Veze
Datoteke Dok. fondovi M. predmeti Ostala građa Lokaliteti WEB
Zaključano:
Novi zapis
Pretraživanje
Ispis
R-964_1.JPG
Prikaz slike: 1/5
Pridruži datoteku
Sadržajna obrada - teme Ključne riječi
Podaci o temi 1 / 1
Naziv tijela
Odabir fonda
Izlaz

Slika 2. Primjer obrasca za evidenciju konzervatorsko-restauratorskog postupka šešira (GMV KPO 2920 – ženski šešir) u programu S++ iz Gradskog muzeja Varaždin – Odjel za restauraciju tekstila

Microsoft Access

Prethodni zapis Baza podataka Simboli Povećalo Sažetak Kopiranje zapisa Uvećana slika Alati Osveži podatke Type a question for help

Odabir zapisa s inv. oznakom Inv. oznaka Identifikator: restauracija kaputića GMV KPO 2893 (R-966) (2006) 5 / 29

Konzervatorsko-restauratorski postupci

Inventarna oznaka: R-966 Godina: 2006 Podzbirka: Konzervatorsko-r-
Prijajna inv. oznaka:
Naslov postupka: Restauracija kaputića GMV KPO 2893
Predmet postupka: Preuzimanje / uređivanje
GMV KPO 2893 kaputić
Kratki ženski svileni kaputić boje bijelokosti, sa dugim rukavima, podstavljen vatom i lanenim platnom. Koočanie sa pariškim koočama na
Konz/Rest... 1 / 2
autor fotografija: Krnoul, Melita
konzervator-rest: Krnoul, Melita
autor:
Opis stanja prije konzervatorsko-restauratorskog zahvata:
Stanje osrednje. Kaputić je pun velikih žutih alona, naročito ispod ruku i na mestima oko kooči. Na kraju lievoa rukava nalazi se velika tamna mrlja
Opis postupka i upotrijebljenih materijala:
Snimanje oštećenja, kemijska analiza materijala, skidanje prašine mikrousavajenim, ctanie kroia i mierenie, čišćenie mrlji, skidanie nstataka
Opis stanja poslije konzervatorsko-restauratorskog zahvata:
Stanje dobro. Pranjem je svili vraćena svijetla boja, mekoća i sjaj. Skinuti su žuti aloni a tamna mrlja je vidljiva u Iranovima Vlnanu oko vrata i rukava.
Podaci o osobi i ustanovi koja je provela konzervatorsko-restauratorski zahvat:
Melita Krnoul, restaurator za tekstil, Gradski muzej Varaždin, restauratorska radionica za tekstil
Datum realizacije od: 10.04.2006. do: 20.07.2006.
Mjesto održavanja akcije: Gradski muzej Varaždin
Napomena:
Stalni smještaj: kulturno-povijesni odjel G Odg. osoba: Krnoul, Melita
Datum upisa: 18.04.2007.

Veze
Datoteke Dok. fondovi M. predmeti Ostala građa Lokaliteti WEB
Zaključano:
Novi zapis
Pretraživanje
Ispis
R-966_1.jpg
Prikaz slike: 1/3
Pridruži datoteku
Sadržajna obrada - teme Ključne riječi
Podaci o temi 1 / 0
Tema (opći pojar
Odabir fonda
Izlaz

Slika 3. Primjer obrasca za evidenciju konzervatorsko-restauratorskog postupka ženskog kaputića (GMV KPO 2893 – kaputić) u programu S++ iz Gradskog muzeja Varaždin – Odjel za restauraciju tekstila

Potrebe razvoja specifične programske podrške za dokumentaciju konzervatorsko-restauratorskih postupaka

Navedeni postojeći podatkovni standardi, smjernice i pravilnici usmjereni su više na bilježenje deskriptivnih sažetaka, a dokumentiranje konzervatorsko-restauratorskih postupaka iziskuje neke posebnosti pristupa vezanih uz sam proces dokumentiranja i upisa podataka. U suradnji s Damirom Doračićem i Slađanom Filipović iz Konzervatorsko-restauratorskog odjela Arheološkog muzeja u Zagrebu započeo sam razvoj programa R++. Ključni ciljevi koji su se željeli postići u razvoju bili su ovi: povećanje preciznosti i egzaktnosti unesenih podataka, izbjegavanje opisnih i višeznačnih podataka, a uz mogućnost dodavanja napomena uz svaku skupinu i kategoriju podataka. Program se temelji na strukturiranom popisu postupaka i materijala primijenjenih na zahvatima, koji prilikom izvođenja i dokumentiranja zahvata služi i kao svojevrsan podsjetnik. Taj se strukturirani popis može modificirati i višestruko pohraniti te rabiti za različite vrste materijala (metal, organski materijali, kamen, tekstil...). Razvoj programa nastavlja se i za druge vrste muzejske građe, a započeta je i suradnja na razvoju strukture podataka za tekstil s Melitom Krnoul iz Konzervatorsko-restauratorskog odjela Gradskog muzeja Varaždin.

Uz tekstualne podatke, omogućeno je integriranje različitih vrsta računalnih datoteka (TIF, PDF, XLS, DOC...), a posebno je važna mogućnost povezivanja digitalnih fotografija visoke razlučivosti (npr. TIF datoteke veličine veće od 100 MB). U skladu s predefiniranom shemom uspostavlja se struktura mapa i podmapa u repozitoriju, što omogućuje jednoznačnu i pouzdanu pohranu datoteka vezanih uz zahvate. Stvaraju se i odgovarajuće podmape za datoteke vezane uz zatečeno stanje, tijekom zahvata, stanje nakon zahvata te provedene analize.

The screenshot shows the R++ software interface for documenting conservation and restoration interventions. The window title is "Microsoft Access - [AMZ - Srednjovjekovni odjel / 2009 (godina obrade) / nepoznat - ? - Željko Demo / Inv. br. S-3814 - koplje]". The interface is in Croatian and displays a form for object S-3814, a tree-iron brooch.

Object Information:

- Ev. broj: Inv. br. S-3814
- Laboratorijski broj: 3 / 2009
- Institucija: AMZ - Srednjovjekovni odjel
- Preuzeo/la: Damir Doračić
- Lokalitet: nepoznat
- Datum preuzimanja: 16.12.2004.
- Naziv: koplje
- Vrijeme obrade: 07.2007.
- Materijal: željezo, drvo
- Datum predaje: 07.2007.
- Napomena:
- Okvirne mjere:
- Restaurirao/la: Damir Doračić
- Predao/la: Željko Demo
- Završeno: DA NE
- Kreiraj mapu za daljoteku

Search Tree (Pretraga):

- Arheološki muzej u Zagrebu
 - AMZ - Numizmatički odjel
 - AMZ - Srednjovjekovni odjel
 - 2009 (godina obrade)
 - nepoznat - ? - Željko Demo
 - Inv. br. S-3814 - koplje
 - AMZ - Egipatski odjel
 - AMZ - Pretpovijesni odjel
 - AMZ - Antički odjel
 - 2007 (godina obrade)
 - Cres - 2000 - Ivan Radman
 - Ev. br. 1 - kaciga
 - 2009 (godina obrade)
- Ostale institucije

Slika 4. Sučelje programa R++ za dokumentiranje konzervatorsko-restauratorskih zahvata na arheološkim predmetima (Konzervatorsko-restauratorski odjel Arheološkog muzeja u Zagrebu)

 ARHEOLOŠKI MUZEJ U ZAGREBU Trg Nikole Šubića Zrinskog 19 10000 Zagreb, HRVATSKA		KONZERVATORSKO RESTAURATORSKI ODJEL	
OSNOVNI PODACI O PREDMETU			
Inv. br.:	S-3814	Naziv:	kopije
Institucija:	AMZ - Srednjovjekovni odjel	Materiali:	željezo; drvo
Predao/a:	Željko Dema	Mjere:	40 x 5 cm
Lokalitet:	nepoznat	Napomena:	
Godina:	?	Preuzeo/a:	Damir Doračić
		Datum prouzimanja:	15.12.2004.
		Vrijeme obrade:	07.2007.
		Datum predaje:	07.2007.
		Restaurirao/a:	Damir Doračić
KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI POSTUPCI			
ZATEČENO STANJE		ISTRAŽIVANJE I ČIŠĆENJE	
ČJELOVITOST PREDMETA ☒ cjelovit		PRELIMINARNA ISTRAŽIVANJA ☒ Mikroskopski pregled ☒ istražno boždenje ☒ Radiografija	
NASLAGE IZNAD IZVORNE POVRŠINE ☒ zamija ☒ azni granulati ☒ korozijski produkti ☒ kalcit		MEHANIČKO ČIŠĆENJE ☒ mikropjsekarenje - Al ₂ O ₃ -SiO ₂ ☒ mikromotor ☒ ručni aži - sklapači	
OČUVANOST IZVORNE POVRŠINE ☒ djelomično očuvana		ČIŠĆENJE OTAPALIMA ☒ stanol	
OPIS IZVORNE POVRŠINE ☒ mineralizirana ☒ deformirana		KONSOLIDACIJA MPREGNACIJA ☒ epoksidne smole - Araldit 2020 ☒ akrilne smole - Paraloid 72B Napomena uz konsolidaciju: Ostaci drva impregnirani su akrilnom smolom.	
Prisutnost aktivne korozije ☒ DA Raniji restauratorski radovi ☒ NE Napomena uz zatečeno stanje: U rupi za nasad otkriveni ostaci drva.		STABILIZACIJA DJELOMIČNA REKONSTRUKCIJA ☒ epoksidna smola AKTIVNA STABILIZACIJA ☒ desalinizacija - Na ₂ BO ₃ 6,3% + NaOH 2% PIGMENTI ☒ oker smeđa ☒ talk ☒ grafit Napomena uz stabilizaciju: Prije desalinizacije drvo je izvađeno iz rupe za nasad.	
ANALIZE			
Vista:	mikroskopska analiza vrste drveta	Rezultat:	Analizom je ustanovljeno da se radi o hrastu (Quercus L.).
Očj:	ustanoviti vrstu drveta	Institucija:	Šumarski fakultet u Zagrebu
Napomena:		Osoba:	Jelena Trajković
		Datum:	1.3.2006.
PREPORUKE ZA ODRŽAVANJE			
☒ Konstantna relativna vlažnost zraka od min 50 do max 55%.			
FOTOGRAFIJE			
Foto prije zahvata	Foto za vrijeme zahvata	Foto poslije zahvata	
			
napisano iz programa R++ dana: 25.11.2006.		Stranica 1. od 1.	

Slika 5. Ispis kartona konzervatorsko-restauratorskog zahvata (Konzervatorsko-restauratorski odjel Arheološkog muzeja u Zagrebu)

Zaključak

U muzejskom okružju posebno je važno osigurati dvosmjernu komunikaciju i dostupnost podataka između konzervatora-restauratora, koji trebaju moći preuzeti podatke o muzejskom predmetu iz primarne dokumentacije, i kustosa, koji trebaju imati pristup ključnim podacima konzervatorsko-restauratorskih postupaka te posebice preporukama za čuvanje i izlaganje. To nalaže potrebu visoke razine integracije i interoperabilnosti između različitih segmenata muzejske dokumentacije, odnosno pripadajućih baza podataka. Iako programska podrška za dokumentiranje konzervatorsko-restauratorskih postupaka treba biti prilagodljiva za pojedine vrste muzejske građe, vrlo je važno da se u strukturiranju kategorija podataka dođe do određenoga konsenzusa u širem okviru struke te da se ujednači i vezano nazivlje kako bi se unaprijedila kvaliteta i interoperabilnost ovog važnog oblika dokumentacije.

¹ IVO MAROEVIĆ, Uvod u muzeologiju, Zagreb, 1993., 191.

² IVO MAROEVIĆ, 1993., bilj. 1, 192.

³ IVO MAROEVIĆ, 1993., bilj. 1, 193.

⁴ IVO MAROEVIĆ, 1993., bilj. 1, 191.

⁵ IVO MAROEVIĆ, 1993., bilj. 1, 191.

⁶ IVO MAROEVIĆ, 1993., bilj. 1, 191.

⁷ IVO MAROEVIĆ, 1993., bilj. 1, 198.

⁸ IVO MAROEVIĆ, Muzeologija i znanost u virtualnom okruženju, u: *2. i 3. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*, ur. Mirna Willer i Tinka Katić, Zagreb, 2000., 93.

⁹ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, u: *Narodne novine* 108 (2002).

¹⁰ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, 2002., bilj. 10, članak 5.

¹¹ Međunarodne smjernice za podatke o muzejskom predmetu: CIDOC-ove podatkovne kategorije, u: *Vijesti muzealaca i konzervatora*, 1-4, 1999., 10.